

DOSTATECZNY (347) *ai*

dostateczny (346), **dostateczen** (1); dostateczny : dostateczen *BielSpr* (4 : 1).

Wszystkie samogłoski jasne (w tym w a 4 r. błędne znakowanie).

comp i sup (32 + 3) -dostateczniejszy; -ejszy (7), -éjszy (1) *MurzOrt*, (e)jszy (27). *sup* nã- (2) *GroicPorz*, *WujJud*, nãj- (1) *SarnStat*.

sg m N dostateczny, dostateczniejszy (35). ◊ *G* dostateczného (6); -ého (1), -(e)go (5). ◊ *D* dostateczn(e)mu (1). ◊ *A* dostateczny, dostateczniejszy (25), dostateczn(e)go, dostateczniejsz(e)go (3). ◊ *I* dostatecznym (5). ◊ *L* dostatecznym (3). ◊ *V* dostateczny (1). ◊ *f N* dostatecznã, dostateczniejszã, nãdostateczniejszã (27), dostateczna (1), dostateczn(a), dostateczniejsz(a), nãdostateczniejsz(a) (12); *attrib* -ã (13); *praed* -ã (14), -a (1) *BietSpr* 7v. ◊ *G* dostatecznej, dostateczniejszej (18); -ej (8), -(e)j (10). ◊ *D* dostateczné *OpecŻyw* (1). ◊ *A* dostateczną, dostateczniejszą (60). ◊ *I* dostateczną (7). ◊ *L* dostateczn(e)j (1). ◊ *n N* dostateczné, dostateczniejszé, nãjdostateczniejszé (26); -é (3), -(e) (23). ◊ *G* dostateczného, dostateczniejszého (13); -ého (1), -(e)go (12). ◊ *D* dostatecznému (4); -ému (1), -(e)mu (3). ◊ *A* dostateczné, dostateczniejszé (25); -é (7), -(e) (18). ◊ *I* dostatecznym, dostateczniejszym (17), dostateczném (1); -ym : -ém *SarnStat* (6 : 1). ◊ *pl N m pers* dostateczni, dostateczniejszy (9). *subst* dostateczné, dostateczniejszé (16); -é (1), -(e) (15). ◊ *G* dostatecznych, dostateczniejszych (3). ◊ *A m pers* dostateczné (3); -é (2), -(e) (1). *subst* dostateczné, dostateczniejszé (13); -é (3), -(e) (10). ◊ *I m* dostatecznymi (6), dostatecznými (2); -ymi *GroicPorz*, *KwiatKsiąż*, *NiemObr* (3); -émi *SarnStat*; -ymi : -émi *LibLeg* (1 : 1); ~ -émi (1), -(e)mi (1). ◊ *L* dostatecznych, dostateczniejszych (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. *Taki jak trzeba, należyty, właściwy, dokładny, wystarczający pod względem ilości; sufficiens Cn, Vulg, JanStat; evidens Mącz; exactus Modrz* (251) : *BierEz* 12v; *Mękićiem bożé nábożné rozmyflanié/ przywodzi człowieka ku fkrullé wierné/ fpowiedzi doftateczné/ ij pokucie práwdziwé. OpecŻyw* 160, [61]v; *TarDuch* B3v; *BielŻyw nlb* 15; *Wfzakoż brwi porośle ale profte y fubtilne [...] vkazuią obyczaie wierne á dobre, y rozum doftateczny. GlabGad* N5, Cv, C2, D8v, H, Mv, M3, O5; w *fiedm lath fie dziećię odmienia y mowę miewa doftateczną KłosAlg* A3v; *RejPs* 185; *Czo sye doticze o wfpomozenie a opoziczenie pyeniedzi wtey rzeczi póffel twego pana na tho póffelftwo mam za tho zemial doftateczną odpowiedz a odprawe wwylnye od K y: M pana mego LibLeg* 10/155, 11/42v, 137v, 138v; *yakom Ia thi morgy kvpil naviecznosc na czom hy lithkvp dostateczny (myal) by zadzierzałem ye wpokoiv daley nysch dvadzieszcza lath ZapWar* 1543 nr 2505, 1545 nr 2646 [2 r.]; *SeklWyzn* b3, f4; *SeklKat* Hv; *MurzOrt* B; *KromRozm II* a4v; *KromRozm III* Q2v; *Diar* 41, 96; *LubPs* F4 *marg*, Z2; *Leop Sap* 18/25; *UstPraw* C3v; *BibRadz I* *4v; *OrzRozm* A, Nv; *BielKron* 196v, 444v; *KwiatKsiąż* E3v; *KochSat* Bv; *SienLek* 26; *chociam ia nie był [przy tej rozmowie]/ iednák o wfzytkim mam wiadomość doftateczną/ y powiem gdzie ona była/ á s ktorey przyczyny vroflá. GórnDworz* B6v, P6v; *RejPos* 93, 94v, 134, 142, 142v; *W ktorym tho kroleftwie kto fie oládzi z doftateczną wiara fwoią/ iuz go nie złego nigdy pothkác ani vfthráfzyc nie może. RejZwierc* 198v; [*obierając miejsce położenia wojska*] *Napierwey baczyc iefli wodá doftateczná á zdrowa niezaráżona BielSpr* 7v; *lepiej iefł woylko mnieyfze mieć w mieyfcu dobrym á pomocniki póftronne mieć doftateczne/ thák iezdny*

iáko pieŝze *BielSpr* 18, 11v, 65v; *WujJud* 20 *marg*, 24, 28v, 264v, Mm2; *WujJudConf* 82, 125v; *BudNT kt, przedm* c6v; Abowiem y ten ich rozdział kłiąg Moyŝezowych/ nie do końcá doŝtáteczny ieŝt/ gdyż oprocŝ tych trzech námienionych cŝeŝci/ náyduie ŝie cŝwarta *CzechRozm* 96v, 105, 121v, 162v, 198; *ZapMaz II G* 61/160v; Naydą teŝ Plebani wykład obrŝędow Krztu ŝwiętego/ w Kátthechizmie Rzymłkim/ doŝtátecznieyŝy. *KarnNap* C2; Aza dla tey Polłkiew kaŝni doŝtátecznego pod ięcia [!] [*iusta exsolutione*] był wolen od karánia mŝzoboycam od Bogá poŝtanowionego? *ModrzBaz* 79v, 33, 73v, 121v; *ModrzBazBud* ¶6; *SkarJedn* 99, 314, d8v; *Oczko* 10; *ZapKoŝcier* 1582/27; *SkarŹyw* A3, 52, 518; *CzechEp* 46, 315; cŝyli ty trzy cnoty/ nie łá doŝtáteczná drogá/ prowadŝac do ŝywotá wiecznego? *NiemObr* 79, 75, 78, 133, 134, 144, 148; *GórnRozm* F3v; *ActReg* 9; *GostGosp* 42; Krew łzami wyćiekłá/ zginęłá ozdobá/ Co ŝal vmie/ ná mnie doŝtáteczná probá *GrabowSet* R4v; *LatHar* 156, 376; Vmyŝlili Zydwowie proŝić cię/ ábyŝ iutro wywiodł Páwłá przed ŝiedzácá rádę: iákoby ŝie mieli co doŝtátecznieyŝzego o nim dowiedŝieć [*aliquid certius inquisituri sint de illo*]. *WujNT Act* 23/20; męká Páná Chriŝtuŝowá byłá doŝtátecznym vblágánim zá grzechy włzego ŝwiátá *WujNT* 697, 121, 267, 477, 740, k. Zzzzzv (9); *WysKaz* 22; DLa tego ŝzérzý práwo Ziemłkie ŝie rozŝciágnęło w tym Státucie: bo iest naydoŝtátecznieyŝzé. *SarnStat* 552, 93, 128, 143, 269, 360 (27); á co trudnieyŝza ŝimie woiiuic/ y łobie y koniom/ więcey niŝ ná kwártáł/ doŝtáteczná ŝtrawę mołkwá z łobá woŝi *GrabPospR* M3v, L4; *SkarKaz* 634b; *CzahTr* B4v.

dostateczny do czego (1): to mniemánie (ŝeby do zbáwienia łámá wiárá doŝtáteczná byłá) ná on cŝás powłtáło *WujNT* 519.

dostateczny ku czemu (14): *KrowObr* 156, 157, 178v; Doŝtáteczne ieŝt łámo z ŝiebie ku nauczzeniu y łkaránium włzech ŝłowo Boŝe. *GrzegRóżn* I3v; *KuczbKat* 50; *BielSpr* 18; *WujJud* 233; *RejPosWstaw* [21³]; *CzechEp* 133; *NiemObr* 74; *ReszPrz* 24; Lecz gdyby oná ŝpráwiedliwoŝc byłá doŝtáteczná ku doŝtápieniu kroleŝtwá niebiełkiego/ nie kázanoby mu było po Piotrá poŝłác. *WujNT* 439, 248, 439.

dostateczny na co (2): męká y zaŝługá Páná Chriŝtuŝowá doŝtáteczná ieŝt ná zbáwienie włzytkiego ŝwiátá *WujNT* 760; *WysKaz* 42.

W charakterystycznych połączeniach: dostateczny (-a, -e) *nauka* (6), *opisanie* (7), *wiadomoŝc* (5), *wykład* (4), *wywod* (8).

Zwrot: »dostateczná nagrodę uczynić« [*szyk zmienny*] (2): *BiałKaz* M2v; Rácŝ mię omyć przencŝyłtŝá krwiá twoiá: odpowióday (Oycu niebiełkiemu) y vcŝyń doŝtáteczná nagrodę zá mię. *LatHar* 71.

Wyrażenia: »dosyć dostateczny« = *całkowicie wystarczający* [*szyk 6 : 1*] (7): doŝycz doŝtateczná Inŝtrucyáłmy thoby e daly wedlye kthorey rzeczy náŝe ŝceŝzarzem Thureczkim yednacŝ a sprawyacŝ małŝ *MetrKor* 38/500; ŝtárzy ŝwięci ludŝie/ doŝyć doŝtateczná vcŝciwoŝc w ty^m pokłádáli/ kiedy przyŝtoynie/ a poćciwie ciáłá ŝwięte do ŝiemię pochowáne były po ŝmierci. *WujJudConf* 61; *RejPosWstaw* 44; *CzechRozm* 92v, 181, 189, 198; *NiemObr* 68.

praw. »dosyćuczynienie dostateczne« = *satisfactio plena* *JanStat* (1): ŝłoczyńcy [...] ku doŝyćvcŝzynieniu doŝtátecznému y powinnému będą przyćiŝkáni y przymuŝáni. *SarnStat* 1076.

praw. »dostateczny dowod« = *evidens argumentum* *Mącz* [*szyk 4 : 3*] (7): [*komisarze*] poŝlow pana Voyewodzynich y Borzoboathego wiŝlvchawłchi dowodi zobvdw ŝthron oglyadawłchi nyewydzancŝ

zadnich dowodow doftatecznych fkazaly abi fzye Borzoboathi odwodzyl przifzyegami ffwoyemi *LibLeg* 11/158v; *KrowObr* 14, 193; *BielKron* 150v; *Mącz* 494d; *WujJudConf* 127v; *CzechRozm* 260.

»liczba dostateczna« [w tym: (u)czynić liczbę dostateczną = rozliczyć się dokładnie (7)] [szyk 7 : 1] (8): iuż fie gotuy ábyś mi vczynił liczbę doftateczną ze wfyłtkiego. *RejPos* 192v; *GostGosp* 50; *SarnStat* 415, 416, 419, 443, 639; Potrzebá tego przedsię, áby mi fię liczbá Doftateczna ze wfyłtkiey fummy pokazáá. *CiekPotr* 34.

praw. »rękojemstwo dostateczne« [w tym: rękojemstwo dostateczne uczynić (2)] [szyk 2 : 1] (3): [Kmiecie zbiegli] nie máią bydź pułczeni od mieycá fadowégo/ áż piérwéy zá winy rękojemstwo doftateczne vczynią/ álbo poftáwią [nisi prius pro poenis cautionem praestiterint seu statuerint sufficientem *JanStat* 1088]. *SarnStat* 663 [idem 935], 578, 935.

»dostateczna sprawa« [w tym: dostateczną sprawę dać (9), mieć (6), wziąć (4)] [szyk 17 : 4] (21): *LibLeg* 11/132, 137v; *GroicPorz* p3; [Hiszpani] ciągnęli profto do wyfpow Moluckich/ o ktorych im Krol Porne dał doftateczną fprawę y drogę do nich vkazał. *BielKron* 446; *GrzepGeom* M3; *RejPos* 93; *RejZwierc* 56; *BudBib* I C2 [2 r.]; *SkarJedn* A4v; Przy piérwzey poftow fkárdze/ dałem doftateczną Sprawę o fobie *KochOdpr* B3v; *Oczko* A2v; *ZapKóscier* 1588/82v; *NiemObr* 21; *PudlFr* A5; A owych zásię/ ktorzy prawdą poydą/ iz przy tym nie byli/ ále doftateczną o tym máią fprawę/ poydzie świádectwo pod láwę/ gdyż *oculus testis* daleko wázniefzy niż infzy iáki. *GórnRozm* G3v; *SarnStat* 88 [2 r.], 90, 417, 1230.

»dostateczne świádectwo« = *sufficiens testimonium JanStat* [szyk 10 : 5] (15): vyemy ysch sliachathny stanslaw smyeczkw nyeprzyyal swiádestwa dosthathecznego oth pana doctora. *ZapWar* 1528 nr 2458, 1528 nr 2458; á wy vwierzyćie temu/ y o thym doftateczne świádectwo dáwać będziećie *BialKat* 313v; *KuczbKat* 155; Doftateczne będziem mieć świádectwo y vpewnienie ftąd/ želmy w kfięgi żywotá od wieczności nápiłáni *WujJudConf* 69; *RejPosWstaw* 44; *BialKaz* G3; *CzechEp* 34; Prorockie y Apoftolkie náuki/ fą fundámentem zwierzchnim/ y świádectwem doftatecznym *NiemObr* 36, 112; A temu záś ktorzyby przáł [winy]/ á nie byłyby nań świádectwá doftateczne/ przyięgá cielefna fkazána bydź ma. *SarnStat* 271; á zá tym świádectwem iáko wáznym y doftatecznym powodowa ftroná przełpiecznie y przez potwarzy/ [...] wedle ftáregó zwyczáiu może obwinionégo pokonác. *SarnStat* 616; Ktorá śmiáłość chcąc pohámowác vftáwiamy: áby wfyłcy tákowi/ gdy będą doftatecznym świádectwem przekonáni/ winá Státutowá o náiezdźie domowym wyrázoná káráni byli. *SarnStat* 761, 571, 1054.

»dostateczny świádek« = *testis totalis JanStat* [szyk 3 : 3] (6): *KuczbKat* 275; Trzećia włáność Apoftolka/ iz oni fą obráni/ przednieyfzymi/ y doftatecznymi świádkámi náuki páná Chriřtufowey *NiemObr* 50, 73; ránnny ná zeznánie ran fwych przed fádem ma w więdźdź świádkki doftateczne na rány fwé *SarnStat* 616 [idem] 912; *Szarz- Ryt* C.

»na wszem dostateczny« (1): *Augustin* opifuiąc pychę opuścił/ ále ma to być dołożono/ áby ták ná wízem było doftateczne opifanie [absoluta definitio] pychy. *ModrzBaz* 58v.

praw. »dostateczna zapłata« = *plenaria a. totalis solutio JanStat* (3): á iefliby fie doftateczna zapłatá/ álbo w części fzkód onych dla iego poczęćia woyny przeciw Króleřtwu/ álbo ofobom podniešionéy nie sftála/ tedy fkázuujemy go/ áby był ná cíele karan. *SarnStat* 118, 689 [2 r.].

praw. »dostateczny znak« (4): ZŁoczyńcá gdy kogo ná męce wyda/ thedy wydány ma być poiman. Wízákże to wydanie álbo powołanie/ nie iest doftáteczny znak/ áby powołány miał być zdan ná mękę *GroicPorz* ii3v, hh2, hh2v, hh3v.

Szeregi: »nabliższy i nadostateczniejszy« (1): [znaki sq] Nabliżfíze y nadofstátecznieyfze/ gdy go widzą s krádzioną rzeczą vćiekáiącego/ z mieyfłcá gdzie rzecz vkrádziono. *GroicPorz* hh3v.

»nie dostateczny ale przecię dobry« (1): Vczynki dobre przede krztem ácz nie fą doftáteczne ále przecię dobre. *WujNT* 439 *margin*.

»dostateczny i dowodny« (1): o którym to zwyczáiu/ żadne sie doftáteczne y dowodne świádectwo przywieść niemoże. *KuczbKat* 155.

»dostateczny i gruntowny« (1): Iuż zá fálką Bożą doftátecznymi/ y gruntownymi wywody pífmá ś. zbiáá fię tá dumá Papielka *NiemObr* 37.

»jasny i dostateczny« [szyk 4 : 1] (5): *LibLeg* 11/152v; Yeftci prawdá/ iż yedno písmo drugyego yáfnyyfíe y doftátecznyeyfíe *KromRozm II* q4; *CzechRozm* 198; *CzechEp* 34; tá rzecz w łobie dofyć doftáteczna y iálna ieft/ y od zadnych ludzi/ potwierdzenia nie potrzebuie. *NiemObr* 68.

»pewny a (i) dostateczny« [szyk 5 : 2] (7): Y mami za to ysz czy poścanci naschi vkażą pewne a doftáteczne granycze ziem naszich *LibLeg* 11/24; áby żaden w Kátowfkie ręce ná mękę niebył zdány/ áż by były pewne á doftáteczne przeciw niemu znáki złoczyńftwá/ a dowody nieiákie. *GroicPorz* hh2, hh3; *Mącz* 494d; Przeto ku doftátecznemu a pewnemu pífmá Apoftoífkiego nápráwieniu/ naprzod potrzebá żebyś pátrzył mieyfłcá w písmie ś. podobnego onemu ktore máłz za podeyrzáne. *BudNT przedm* c7; *LatHar* 663; *WujNT* 460.

»prawdziwy i (a) dostateczny« (3): [usprawiedliwiony przed Bogiem] ieft kiedy kto prawdziwe á doftáteczne vfanie w miłofierdziv bożym ma *SeklWyzn* b2v; *WujJudConf* 216; *NiemObr* 112.

»(sprawiedliwy) słuszny (i) dostateczny« = (*iustus*) *legitimus et sufficiens* *JanStat* (2): [przywileje] ípráwiedliwé/ fłufzné/ doftáteczné/ fłufznie y wedle rozumu wydáné/ [...] potwiérdzamy/ vmocniamy/ pochwalamy przez ninieyfzy list. *SarnStat* 1054, 669.

»szeroki i dostateczny« (3): Rzecz tedy páná Krifkiego wczoráyfza/ mądra/ ízyroka/ y doftáteczna około tego/ co ma mieć/ y vmieć Dworzánin/ vczyniáá wemnie wielką boiáźń/ y wáthpienie *GórnDworz* I4v; *KwiatOpis* A2v; *CzechRozm* 260.

»zupełny, (i) dostateczny« (2): potrzeba aby Mamka miała pierfi zupełne y doftatheczne. *FalZioł* V 36; *SarnStat* 1018.

2. *Doskonały, absolutny, idealny; ostateczny; plenus* *Mącz* [przeważnie w odniesieniu do Boga, pojęć i spraw religijnych] (42) : doftateczna chwala w nyebye bycz nyemogła przefz wczyelena bozego *PatKaz III* 99, 140; kthemu by ífya mnofzyła myedzy Czełzarzem a myadzy pany nálfymy wyáčłfza a doftátecznyeyfíza przyyáázn *MetrKor* 38/502, 38/502; *SeklWyzn* f4v; *KrowObr* 208v, 209; Opowieda iż nie miááá być żadna tákowa moc ná świece doftáteczna ktoreyby Pan rozgå fwoią pokáráć nie miał. *BibRadz I* 363c *margin*; ci ktorzi fą oífregu dowcipu/ niefą doftateczney pamieci *KwiatKsiqz* L2; Chryftus Pan náłz ieft doftátecznym przyczyńcá zá nas *BiałKat* 153v; Pan Kryftus [...] ieft doftátecznym odkupieniem/ vípráwiedliwieniem/ y zbáwieniem nálfym. *WujJudConf* 93; *BudBib I* 279b *margin*, *Is* 28/22; Pytał ich/ iefli tu ieft/ iáki Pánfki Prorok/ Ktoryby nam dáł

Boży/ doftáteczny wyrok. *HistHel* D2; pod onym zakonem/ było doftáteczne y wiecznie trwájące odpulzczenie grzechow *CzechRozm* 86v, 173; *ModrzBaz* 89v; *SarnStat* 1102.

dostateczny w czym (3): pan Bog we wżitkich íprawach fwoich íeft doftáteczny tak íż w vczyńkach íego niedoftatku żadne⁶⁰ ani zbytku niemałz. *GlabGad* L7v; *KwiatKsiąż* K2v [2 r.].

W przeciwstawieniu: »mgły ... dostateczny« (1): gdyż [niktore dowcipy] w íńszych rzeczach mgle ía/ á wżakolż w íedney albo w drugíey rzeczy doftáteczne bywayá. *KwiatKsiąż* K2v.

Zwrot: »wziác dostateczne człowíeczeństwo sw(oj)e« [o *Chrystusie*] (2): Pan Chríftus mocá Boftwá íwego/ nátychmíalł po zezwoleníu Páníenłkim/ wziął doftáteczne człowíeczeństwo fwe. *CzechEp* 178 [*idem*] *NiemObr* 144.

Wyrażenia: »dostateczna doskonałóść« [szyk 1 : 1] (2): Kryftus Pan y zakonu y Prorokow íeft dokończeniem/ y doftáteczną wżytkıey Ewáníelíey dofkonáłością *BibRadz* I *4; NAVKA KOSCIOLA KRZESCIANSKIEGO, [...] dofkonáłości doftáteczniey íżéy vczy gruntowníey *SarnStat* 714.

»dostateczny koniec« [szyk 1 : 1] (2): [król winien dopilnować] jakoby to dostateczny koniec a skutek brał zawżdy, co jest w prawie wolności i w ínych ustawach napisano a postanowiono. *DiarDop* 109; *SarnStat* 954.

Szeregi: »doskonały (i) dostateczny« [szyk 3 : 1] (4): nauka y vmíeítność dużę człowíczą czyní dofkonáłą y doftáteczną. *GlabGad* A4v; *KrowObr* 213; wierzyłzli theż íż [nasz zakon] íeft dofkonáłym y doftátecznym? *CzechRozm* 82; *CzechEp* 116.

»dostateczny a nierozdzielny« (1): [kto chce] wedle przykazania bożego żyć/ tedy miewa/ zvpelne/ doftateczne/ a nierozdzielne/ odpvłzczenie grzechow wżyftkych fwoich *SeklWyzn* c3v.

»dostateczny, wieczny (i jedyny)« [szyk 5 : 1] (6): álbo Kryftus íeft doftátetzny/ wíetzny/ y íedyny íednatz/ y przytzyńcá/ álbo nie íeft? *KrowObr* 209; W prawdziwym Bogu y tzłowíeku [...] wíetzny y doftátetzny kápłanie/ pokładamy wżyftłhko duíanie náłze. *KrowObr* 215v, 209 [2 r.], 209v [2 r.].

»zupelny (i) dostateczny« (5): *SeklWyzn* c3v; *Mącz* 304b; píłmo ták zupelne y doftáteczne íeft/ że mu żadnego wykłádu przydáwác nie potrzebá *WujJud* 74v, 96; *RejPosRozpr* c3.

3. *Zdolny, sposobny, zdatny; sprawny, biegły; idoneus, sufficiens Vulg* [zawsze jako orzecznik z czasownikiem „być”] (10) :

dostateczny do czego (1): A do tego ktoż íeft ták ípofobny [quis tam idoneus] (*marg*) ábo doftáteczny. G. (-) *WujNT* 2.Cor 2/16.

dostateczny ku czemu (4): Tenże Teodectus doradził krolowi aby do Biskupa żydowłkiego píal żeby on kníemu żydy [...] vczone połal ktorzyby ktemu przelożeníu [ksiąg] doftateczni byli *BielŻyw* 112; Też podczás íakmíarz potrzeba íeft [...] yżebyłmy od wżelakíey íprawy wolni byli/ abyłmy potym doftateczni ku íprawam y pracam mogli być. *KwiatKsiąż* P4v, C2, Hv.

dostateczny w czym (1): *KwiatKsiąż* L3 cf »biegły a dostateczny«.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Takież y niewíalły z teyze przyczyńny brod nie miewaiá, gdyż ích natura nie íeft tak doftáteczna aby wíłgothy takowe mialá wzgorę podnoíic *GlabGad* O5.

cum inf (3): nyeyełtelmy doftateczny czego myłzlycz znalż [non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis] ale náłła doftatecznołzycz z boga yełth [Vulg 2.Cor 3/5] *PatKaz* III 146

[idem] WuJNT 2.Cor 3/5; Co fą zacż vczynki y ćierpienia nálze/ áby były doftáteczne dofyć vczynić zá wyftępkki nálze WysKaz 25.

Szereg: »biegły a dostateczny« (1): Ale fię to iakmiarz wżyftkim vczącym przydaie/ yż [...] o łobie mnięmaią iakoby wnaukach barzo bieglymi á doftatecznymi bili KwiatKsięż L3.

4. Bogaty, dostatni (43) :

a. Zamożny, zasobny, majątny; możny; pomyslny, szczęślwy; abundans, copiosus, locuples, opulens Mącz, Cn; affluens, dives, felix, opimus, peculiosus, pecuniosus, perdives, perfluens, praemiosus Cn [przeważnie o człowieku i zbiorowości ludzkiej] (28) : iedni niemamy co dać/ drudzy doftateczni/ na proźné chleby i niepotrzebne rzeczy wolą vtracac MurzHist A4v; á ielliby to fzło o przednieyfy narod/ tedyby przyfzło ná Datáná y Abironá/ ktorzy fą z narodu Ruben doftátecznieyfy y przednieyfyymi kłiążęty. BielKron 41; Mącz 196c; naydziefz czáfem doftátecznieyfyzego chłopá we wśi niź lámego páná. RejZwierc 111v, 164; MWilkHist C2v; Będzić fię on rzkomo vdawał przed ludźmi zá dobrze majątnego/ we wżyftkim porządneho/ ktemu doftáteczneho WerGość 223; Dani/ Kápłuny/ Gęśi/ Iáycá/ co w vboźlzych wśiach/ ma to bydź pierwey wybierano: także też y we wśiach doftátecznieyfyzych/ pierwey od chudźiny. GostGosp 40, 18, 30, 36 [2 r.], 42; Temu kto ma/ dádzá/ á doftáteczny będzie SkarKaz 80b.

dostateczny w czym (2): Homo domi suae cum primis locuples, Człowiek w domu fwym wielmi doftáteczny. Mącz 196c; Rerum copia abundantissimus, We wżem doftáteczny. Mącz 502c.

W charakterystycznych połączeniach: dostateczny (-a, -e) chłop, kmiotek (3), miasto, wieś.

Wyrażenia: »dostateczny dom« = zacny, godny ród (1): Ampla honesta fama, Doftáteczny y powaźny dóm. Mącz 157d.

»dostateczny dom« = *domus omnibus rebus instructa et apparatus* Mącz [szyk 2 : 2] (4): Mącz 279d; Co zá głód był fynowi ftárfzemu/ w oycowfkim y práwie doftáteczny domu SkarŻyw 346, 139; Vrzędnik gdy do Páná przyftánie/ [...] ma mieć ftátkow potrzebnych w domu doftátek/ y to opátrzyć częgo dom doftáteczny potrzebuie GostGosp 10.

»dostateczny żywot, byt, lata« [szyk 3 : 1] (2 : 1 : 1): A gdy táko hoynie żyłá/ Myfz fie wieśna zádziwiłá: Chwaląc ten byt doftáteczny/ Ielliby też był prześpieczny. BierEz M3v; SeklWyzn f4; niemow/ mam doftáteczny żywot [est mihi sufficiens vita]: ábowiem nie niebędzieć to pożyteczno czáfu pomfty y odvodu. Leop Eccli 5/1; SkarŻyw 413.

Szeregi: »bogaty a dostateczny a bogosławiony« (1): Opulentissima et beata civitas, Bogáte á doftáteczne a bogosławione miáfto w ktorym na wżem dobrze yeft. Mącz 23d.

a. W funkcji rzeczownika: »dostateczny« = bogacz (3) : [chciał] á żeby doftáteczni przedáiący imioná bogáte/ z vbogiem/ ktorzy niemieli co przedać/ byli rowni SkarŻyw 535; Czwarty cafus/ gdy kto oładzony y fkazány/ áby dofyć vczynił/ álbo doftátecznego rękoiemftwo [JanStat 642: doftáteczne rękoiemftwo = *sufficientem fideiussoriam cautionem*] ftáwił/ to vczynić wzgárdźi SarnStat 516; Y był to piękny obyczay mądrych ftárcow y wielkich krolow/ y innych doftátecznych (marg) Stárych rozumow y pánow zwyczaj (-)/ ktorzy tym łobie fławę y krotofilę czynili SkarKaz 80a.

b. Okazały, znaczny, wystawny, kosztowny, drogi; copiosus Mącz, Cn; amplus, plenus Mącz; elegans, lautus, luculentus, magnificus, opimus, sumptuosus, unctus Cn (14) : A tak ia też V. M. pana mego

[...] wiem kochać sie w piśmie, w naukach [...] y innym opcim chcącim sie wzyć swym wżitkim dostatecznym nakładem w każdej swej dzierzawie pomagając knaukom *BielŻyw nlb* 4; *ComCrac* 14v; Krol Kázimierz z biskupem Krakowłkim Getką dali kościoł dostátetheczny S. Floryánowi zmurować y nádác. *BielKron* 357, 15, 345v; *Amplum, et copiosum patrimonium, Bogáte/ Dostátteczne ymienie. Mqcz* 64c, 64c; *SkarŻyw* 535; Izáfárze fkárbu tego vžyczác mogli do pewnego czáfu pewnych sum/ zá dostátteczną złotą ábo srebrną zaítawą *VotSzl* D4.

W charakterystycznych połączeniach: dostateczna (-e) dzierzawa, imienie (3), majętność, posesyja.

Szeregi: »dobry i dostateczny« (4): w którejkolwiek ziemi oného Woiewódtwá [wojewodowie] będą mieli ośiádłość/ zá dobrą y dostátteczną ma bydź rozumíaná. SarnStat 72.

»piękny a dostateczny« (1): *In alienam pecuniam plenam atque preclarem invadere, Rzucić sie ná piękną á dostátteczną máyętność czyię. Mqcz* 304b.

»szeroki a (i) dostateczny« (2): Kocháią sie ludzie w wielkich pośfeśfyách y dochodách ziemfkich/ y w pięknych zamkách/ y fzerokich á dostáttecznych imionách. *SkarKaz* 637b, 637b.

»znaczny i dostateczny« (1): we Włofzech *hospitalia* znáczne y dostátteczne/ á v nas w Wárłzáwie świętey pámięci Krol Stephan/ záložyc y zbudowác był raczył *VotSzl* C2v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1) : Efficax, capax, stateczny, dostateczny, mocny, poziteczny. BartBydg* 46.

Synonimy: 1. dobry, gruntowny, jasny, należyty, pewny, słuszny, właściwy; 2. doskonały, zupełny; 3. baczny, biegły, doświadczony, sposobny, sprawny; 4. bogaty, dostatni; a. fortunny, majątny, możny, pieniężny, zasobny; b. obfity, okazały, wielki, zbytny, znaczny.

Cf DOSTACZNI, NIEDOSTATECZNY